Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2024-2029

Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων

2025/2166(INI)

10.9.2025

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό – ετήσια έκθεση για το 2025
(2025/2166(INI))

Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων

Εισηγητής: Francisco Assis

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....3

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....13

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό – ετήσια έκθεση για το 2025 (2025/2166(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

– έχοντας υπόψη τα άρθρα 2, 3, 8, 21, 23 και 36 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση,

– έχοντας υπόψη τα άρθρα 17 και 207 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και άλλες σχετικές συνθήκες και πράξεις των Ηνωμένων Εθνών για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

– έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2025, σχετικά με τις προτεραιότητες της ΕΕ στα φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα το 2025,

– έχοντας υπόψη το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 17 Νοεμβρίου 2020, και την ενδιάμεση επανεξέτασή του που εγκρίθηκε στις 9 Ιουνίου 2023,

– έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2024, σχετικά με την ευθυγράμμιση του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024 με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027,

– έχοντας υπόψη το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών στις εξωτερικές σχέσεις 2021-2025 (GAP III),

– έχοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις οποίες ενέκρινε το Συμβούλιο στις 14 Ιουνίου 2004,

– έχοντας υπόψη την ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο για το 2024,

– έχοντας υπόψη το Βραβείο Ζαχάρωφ για την ελευθερία της σκέψης,

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 2ας Απριλίου 2025 σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

στον τομέα αυτό – ετήσια έκθεση για το 2024[1], καθώς και τα προηγούμενα ψηφίσματά του σχετικά με προηγούμενες ετήσιες εκθέσεις,

– έχοντας υπόψη τα ψηφίσματά του σχετικά με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου (γνωστά ως επείγοντα ψηφίσματα), που έχουν εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 150 του Κανονισμού του, και ιδίως όσα εγκρίθηκαν το 2025,

– έχοντας υπόψη το άρθρο 55 του Κανονισμού του,

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων (A10-0000/2025),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΕΕ βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι η δράση της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο πρέπει να καθοδηγείται από την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως ορίζεται στο άρθρο 21 ΣΕΕ·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνέπεια και η συνοχή μεταξύ των εσωτερικών και των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη αποτελεσματικής πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δημοκρατικά συστήματα είναι τα πλέον κατάλληλα για να εγγυηθούν ότι κάθε άτομο έχει τη δυνατότητα να απολαμβάνει τα ανθρώπινα δικαιώματά του· λαμβάνοντας υπόψη ότι σήμερα μόνο το 29 % του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε φιλελεύθερες δημοκρατίες, ποσοστό που συνιστά απότομη μείωση σε σύγκριση με το 52 % το 2009· λαμβάνοντας υπόψη ότι η άνοδος του αυταρχισμού, του ανελευθερισμού και του λαϊκισμού απειλεί την βασισμένη σε κανόνες παγκόσμια τάξη, την προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο, και τις αξίες και αρχές στις οποίες θεμελιώνεται η ΕΕ·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η νομιμότητα της βασισμένης σε κανόνες διεθνούς τάξης, την οποία στηρίζει ένθερμα η ΕΕ, εξαρτάται από τη συμμόρφωση με τις επιταγές των διεθνών οργανισμών, όπως τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και οι αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου (ΔΔ) και του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ)· λαμβάνοντας υπόψη τις αυξανόμενες και άνευ προηγουμένου παγκόσμιες απειλές για τη συμμόρφωση με τις εν λόγω επιταγές και αποφάσεις, καθώς και, γενικά, με το διεθνές δίκαιο, το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο σε αναδυόμενες και συνεχιζόμενες καταστάσεις συγκρούσεων·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024 παρατάθηκε έως το 2027, και ότι θα πρέπει να αρχίσουν οι εργασίες για την κατάρτιση βελτιωμένου σχεδίου για την περίοδο 2028-2034,

[1] ΕΕ C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.

παράλληλα με το νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο κόσμος·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΥΑΔ) και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) αποτελούν κρίσιμους εταίρους στις προσπάθειες της ΕΕ για τη διαφύλαξη και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου· λαμβάνοντας υπόψη ότι κυβερνήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο προβαίνουν ολοένα και περισσότερο στη λογοκρισία, φίμωση και παρενόχληση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στο έργο τους·

Αυξανόμενες απειλές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία

1. εκφράζει εκ νέου τις θέσεις που διατύπωσε στην ετήσια έκθεσή του για το 2024, η οποία εγκρίθηκε στις 2 Απριλίου 2025, όσον αφορά τα ατομικά ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, με βάση τις αξίες και αρχές της ΕΕ που καθοδηγούν τη δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή σύμφωνα με το άρθρο 21 ΣΕΕ· επαναλαμβάνει, ειδικότερα, τα συμπεράσματά του σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών, των παιδιών, των μεταναστών και των προσφύγων, των θρησκευτικών και εθνοτικών μειονοτήτων, και όλων όσων εξακολουθούν να πλήττονται από παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ιδιαίτερα ύπουλους τρόπους λόγω της φυλής, της εθνοτικής καταγωγής, της θρησκείας, της κάστας, του φύλου, της σεξουαλικότητας, της αναπηρίας ή της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης·

Οπισθοδρόμηση της δημοκρατίας

2. σημειώνει με σοβαρή ανησυχία την επιδείνωση του παγκόσμιου τοπίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη σαφώς επιταχυνόμενη τάση οπισθοδρόμησης της δημοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο·

3. τονίζει ότι οι κυβερνοεπιθέσεις, η παραπληροφόρηση και η εσφαλμένη πληροφόρηση, που χρησιμοποιούνται συχνά ως εργαλεία εξωτερικών παρεμβάσεων, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια εκλογών, συμβάλλουν σε αυτή την τάση δημοκρατικής παρακμής· τονίζει την κρίσιμη σημασία των αξιόπιστων, ανεξάρτητων και ποικίλων πηγών πληροφόρησης και της ποιοτικής δημοσιογραφίας για σταθερές δημοκρατικές κοινωνίες και έναν ακμάζοντα χώρο της κοινωνίας των πολιτών· εκφράζει, επομένως, τη βαθιά του ανησυχία για τις αυξανόμενες και πολύπλευρες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπα τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων των αυξανόμενων επιθέσεων κατά δημοσιογράφων και της μείωσης της διαθέσιμης χρηματοδότησης·

4. επαναλαμβάνει τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών για μια ακμάζουσα δημοκρατία, και αποδοκιμάζει τις δράσεις που ανέλαβαν κυβερνήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο για τη συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών, όπως η θέσπιση προσαρμοσμένης νομοθεσίας με στόχο τον περιορισμό της χρηματοδότησης για μη κυβερνητικές οργανώσεις και τον περιορισμό της ελευθερίας του συνέρχεσθαι·

5. επισημαίνει το κρίσιμο έργο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· αποδοκιμάζει, ωστόσο, τις αυξανόμενες επιθέσεις κατά υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αυξημένη

πολυπλοκότητα των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τη δίωξή τους εντός και εκτός των χωρών τους, μεταξύ άλλων με διάφορες μορφές διακρατικής καταστολής·

6. θεωρεί ότι, ενώ η χρήση νέων και αναδυόμενων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ), έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει σημαντικά την ανθρώπινη ευεξία, η απεριόριστη ή αδιάκριτη εφαρμογή τους ενέχει επίσης σοβαρές απειλές για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα· σημειώνει με ιδιαίτερη ανησυχία τη χρήση της τεχνολογίας αναγνώρισης προσώπου, της μαζικής ψηφιακής παρακολούθησης και της καταστολής των πληροφοριών ως ισχυρά μέσα καταναγκασμού·

Πολυμερής προσέγγιση

7. εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία διότι το έργο των πολυμερών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πολυμερή βασισμένη σε κανόνες τάξη απειλείται άνευ προηγουμένου· εκφράζει τη βαθιά του λύπη για την απόφαση ορισμένων χωρών να αποχωρήσουν από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών και τις ανακοινώσεις τους ότι δεν θα συμμετάσχουν στην καθολική περιοδική εξέταση·

8. σημειώνει ότι αυτή η αποχώρηση από μια πολυμερή προσέγγιση της παγκόσμιας τάξης όχι μόνο συνιστά απειλή για την αποτελεσματική επίλυση των τρεχουσών κρίσεων, αλλά καθιστά επίσης πιο πιθανή την εκδήλωση νέων κρίσεων· τονίζει ότι το πολυμερές σύστημα, με επίκεντρο τα Ηνωμένα Έθνη, παραμένει ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης των παγκόσμιων προκλήσεων με δίκαιο, βιώσιμο και βασισμένο σε αρχές τρόπο·

9. επισημαίνει ότι η αυξανόμενη έλλειψη σεβασμού προς το διεθνές δίκαιο και η πολιτικοποίηση των συζητήσεων σχετικά με τους διεθνείς δικαστικούς θεσμούς, όπως το ΔΔ και το ΔΠΔ, συνιστούν υπαρξιακή απειλή για τη βασισμένη σε κανόνες παγκόσμια τάξη· εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για την εντεινόμενη περιφρόνηση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και για την πόλωση εν προκειμένω· αποδοκιμάζει τις άνευ προηγουμένου απειλές με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπο το ΔΠΔ, ιδίως λόγω της επιβολής κυρώσεων στους δικαστές και στο προσωπικό του· υπενθυμίζει ότι το διεθνές δίκαιο και οι αρμόδιες ανεξάρτητες νομικές αρχές είναι ουσιαστικής σημασίας για την προάσπιση της διεθνούς δικαιοσύνης, τη διασφάλιση της λογοδοσίας και την καταπολέμηση της ατιμωρησίας, που αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για οποιαδήποτε διαδικασία συμφιλίωσης και διαρκή ειρήνη·

Αξιολόγηση της εργαλειοθήκης της ΕΕ για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο

Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2027

10. αναγνωρίζει ότι ο χρονικός ορίζοντας του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία ευθυγραμμίζεται πλέον με τον κύκλο του προϋπολογισμού της ΕΕ, πράγμα που αναμένεται να συμβάλει στη διασφάλιση της χρηματοδότησης των προτεραιοτήτων του σχεδίου δράσης· υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι η ενδιάμεση επανεξέταση δεν βασίστηκε σε σαφή κριτήρια αξιολόγησης και, επομένως, δεν παρείχε σαφή καθοδήγηση για την αντιμετώπιση των ελλείψεων· πιστεύει ότι η

πλήρης αναθεώρηση του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία δεν θα πρέπει να καθυστερήσει περαιτέρω και ότι είναι καιρός να αρχίσουν να καθορίζονται οι παράμετροι για ένα βελτιωμένο σχέδιο το συντομότερο δυνατόν·

11. πιστεύει ότι θα πρέπει να ζητείται η γνώμη του Κοινοβουλίου κατά την εκπόνηση του νέου σχεδίου δράσης·

Χρηματοδότηση της εξωτερικής δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία – Προτεινόμενο μέσο «Η Ευρώπη στον κόσμο» στο πλαίσιο του ΠΔΠ 2028-2034

12. επικροτεί τους στόχους που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία σε όλους τους πυλώνες του προτεινόμενου μέσου «Η Ευρώπη στον κόσμο», καθώς και την προτεινόμενη αύξηση ενωσιακής της χρηματοδότησης για την εξωτερική δράση, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των δραματικών περικοπών από άλλους σημαντικούς παγκόσμιους συνεισφέροντες· εκφράζει, ωστόσο, τη βαθιά λύπη του για τη διαγραφή του θεματικού προγράμματος σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία ως εμβληματικού μέσου της ΕΕ για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο, καθώς και για την απουσία ειδικού προϋπολογισμού και ειδικής δέσμευσης κονδυλίων·

13. εκφράζει τη λύπη του για την απουσία αιρεσιμότητας σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία για τη συνεργασία με τρίτες χώρες, καθώς θα μπορούσε να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο για την απτή υλοποίηση της δέσμευσης της ΕΕ όσον αφορά την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως·

Ειδικός Εντεταλμένος της ΕΕ (ΕΕΕΕ) για τα ανθρώπινα δικαιώματα

14. εξακολουθεί να θεωρεί τον ΕΕΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα ουσιαστική φωνή της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς συμβάλλει στην προβολή και συνεκτικότητα της πολιτικής αυτής σε στενή συνεργασία με όλα τα ενωσιακά όργανα·

Εμπορικές και διεθνείς συμφωνίες της ΕΕ με τρίτες χώρες

15. υπογραμμίζει τον καίριο ρόλο των διεθνών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών σύνδεσης και των εμπορικών συμφωνιών, και των μέσων όπως το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) και το ΣΓΠ+ για την τοποθέτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών προτύπων στο επίκεντρο των σχέσεων της ΕΕ με τρίτες χώρες, για την ενθάρρυνση και παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τα εν λόγω πρότυπα και για την εφαρμογή της αιρεσιμότητας σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ·

Διάλογοι της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα

16. σημειώνει ότι το 2024 διοργανώθηκαν 35 διάλογοι και διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα· θεωρεί ότι οι διάλογοι αυτοί εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό μέσο για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας, αλλά εκφράζει τη λύπη του διότι συχνά αποτελούν μεμονωμένα γεγονότα, και όχι βασικό στοιχείο της διαρκούς δέσμευσης όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα στις σχέσεις με τρίτες χώρες και περιφέρειες· θεωρεί ότι υπάρχει περιθώριο να ενισχυθεί ο ρόλος του

Κοινοβουλίου στη διαδικασία διαλόγου· σημειώνει ότι αρκετοί διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα εξακολουθούν να μην διεξάγονται στην έδρα της ΕΕ·

Ενωσιακά μέσα και εργαλεία κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένου του παγκόσμιου καθεστώτος κυρώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα (GHRSR – πράξη Magnitsky)

17. επαναλαμβάνει την υποστήριξή του για αύξηση της χρήσης του GHRSR, μαζί με άλλα ad hoc πλαίσια κυρώσεων, ως βασικού πολιτικού εργαλείου πολιτικής της ΕΕ για την προώθηση του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το οποίο συμπληρώνει άλλα δικαστικά μέσα· υπενθυμίζει, ωστόσο, τους περιορισμούς και τη βραδύτητα του ισχύοντος συστήματος λήψης αποφάσεων για την ενεργοποίηση των μέσων αυτών, καθώς και τα κενά στους μηχανισμούς επιβολής που επιτρέπουν την καταστρατήγηση·

Ενωσιακή στήριξη για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

18. επικροτεί το γεγονός ότι, το 2024, ο μηχανισμός για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο οποίος χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του θεματικού προγράμματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας – Παγκόσμια Ευρώπη, στήριξε 10.050 υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που θεωρούντο υψηλού κινδύνου, το 51 % των οποίων ήταν γυναίκες, και παρείχε στήριξη σε περισσότερους από 700 δημοσιογράφους που διέτρεχαν κίνδυνο σε 60 χώρες κατά την ίδια περίοδο·

19. επικροτεί την επικαιροποίηση του εγχειριδίου του κώδικα θεωρήσεων της ΕΕ το 2024, με στόχο την αποσαφήνιση της ευέλικτης διεκπεραίωσης των υποθέσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ώστε να επιταχυνθούν οι αιτήσεις θεώρησης βραχείας διαμονής για όσους διατρέχουν κίνδυνο· εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη του διότι οι διαδικασίες που επιτρέπουν στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να έχουν πρόσβαση σε διεθνή ή ανθρωπιστική προστασία, όπως οι θεωρήσεις, είναι πολύ συχνά επαχθείς, χωρίς να προσαρμόζονται στις ειδικές ανάγκες τους, ιδίως για τη συνέχιση του έργου τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο εξωτερικό, και διότι έχουν σημειωθεί σοβαρές και επιβλαβείς καθυστερήσεις στην έκδοση θεωρήσεων·

Ενωσιακές δράσεις σε πολυμερές επίπεδο για την προάσπιση της βασισμένης σε κανόνες παγκόσμιας τάξης

20. επικροτεί τις προσπάθειες της ΕΕ να χρηματοδοτήσει ή να υποστηρίξει ψηφίσματα στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών και στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών· εκφράζει την ανησυχία του διότι οι πρόσφατες αποφάσεις τρίτων χωρών να μειώσουν τη χρηματοδότηση για το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχουν ήδη απτές επιπτώσεις στην ικανότητά του να εκτελεί την αποστολή του·

21. επικροτεί το γεγονός ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης βρίσκεται στην πρώτη γραμμή για την αντιμετώπιση των ανησυχιών και την προαγωγή του καθορισμού παγκόσμιων κανόνων και προτύπων σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η ακαδημαϊκή ελευθερία, η προστασία των δικηγόρων και των δημοσιογράφων, η ΤΝ και τα ανθρώπινα δικαιώματα·

22. επικροτεί τη συνεχιζόμενη χρηματοδοτική στήριξη του ΔΠΔ από την ΕΕ εν μέσω μιας ιδιαίτερα δύσκολης περιόδου για τη διεθνή δικαιοσύνη· εκφράζει τη λύπη του για τη συνεχιζόμενη αδυναμία της ΕΕ να ενεργοποιήσει τις απαγορευτικές διατάξεις ώστε να προστατεύσει το ΔΠΔ από τις εξωεδαφικές επιπτώσεις των κυρώσεων·

Προσέγγιση «Ομάδα Ευρώπη» και στήριξη της δημοκρατίας

23. αναγνωρίζει την αξία της ευθυγράμμισης των προσεγγίσεων για την προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλα τα θεσμικά όργανα, τους οργανισμούς και τις αντιπροσωπείες των κρατών μελών που συμμετέχουν στην εξωτερική δράση, πρωτίστως στις πρεσβείες των κρατών μελών και τις αντιπροσωπείες της ΕΕ σε τρίτες χώρες, αλλά και της πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων του Κοινοβουλίου· τονίζει ότι οι ευέλικτες και συντονισμένες προσεγγίσεις θα πρέπει να εξακολουθούν να είναι συμμετοχικές, ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης λειτουργία του συστήματος θεσμικών ελέγχων και ισορροπίας της ΕΕ· επισημαίνει ότι το Κοινοβούλιο διαδραματίζει ισχυρό ρόλο στην προάσπιση των ενωσιακών αξιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για παράδειγμα μέσω της κοινοβουλευτικής διπλωματίας, των διακοινοβουλευτικών διαλόγων και των ψηφισμάτων· σημειώνει τις εν εξελίξει εργασίες της πρωτοβουλίας «Ομάδα Ευρώπη για τη δημοκρατία» σε διάφορες χώρες· θεωρεί ότι η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ της ομάδας στήριξης της δημοκρατίας και εκλογικού συντονισμού του Κοινοβουλίου, των αρμόδιων Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής, και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) θα συμβάλει σημαντικά σε δραστηριότητες στήριξης της δημοκρατίας σε τρίτες χώρες·

Συστάσεις

24. καλεί την ΕΕ να χρησιμοποιήσει τα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της για να αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες προκλήσεις έναντι της πολυμερούς προσέγγισης, ώστε να διασφαλιστεί ότι το έργο των διεθνών οργανισμών θα συνεχίσει να γίνεται σεβαστό· καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να εντείνουν τη στήριξή τους για το έργο των Ηνωμένων Εθνών, τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο· επαναλαμβάνει την ανάγκη να τηρούν η ΕΕ και τα κράτη μέλη της ενιαία στάση σε πολυμερή φόρουμ· καλεί τις αντιπροσωπείες της ΕΕ να διαδραματίσουν ισχυρότερο ρόλο σε πολυμερή φόρουμ, κάτι για το οποίο θα πρέπει να διατεθούν επαρκείς πόροι·

25. καλεί επιτακτικά όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, επίσης ως συμβαλλόμενα κράτη του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, του Καταστατικού της Ρώμης και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, να τηρούν πλήρως τις αποφάσεις των αρμόδιων διεθνών δικαστηρίων· καλεί την ΕΕ να παροτρύνει τις τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των κυριότερων εταίρων της και των υποψήφιων και δυνάμει υποψήφιων χωρών, να καταστούν συμβαλλόμενα μέρη του Καταστατικού της Ρώμης· επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Επιτροπή να ενεργοποιήσει επειγόντως τις απαγορευτικές διατάξεις ώστε να προστατεύσει το ΔΠΔ από τις συνέπειες των κυρώσεων και να καταστήσει δυνατή τη συνέχιση της λειτουργίας του με πλήρη ανεξαρτησία· καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τη διεθνή δικαιοδοσία για την καταπολέμηση της ατιμωρησίας·

26. ζητεί τη συστηματική δημιουργία ανθρωπιστικών διαδρόμων σε εμπόλεμες περιοχές και σε καταστάσεις μάχης, όποτε είναι αναγκαίο, προκειμένου να μπορούν οι πολίτες

που διατρέχουν κίνδυνο να ξεφύγουν από τις συγκρούσεις, και καταδικάζει απερίφραστα κάθε επίθεση εναντίον των πολιτών·

27. καλεί την Επιτροπή και την ΕΥΕΔ να καθορίσουν σαφείς δείκτες και χρονοδιαγράμματα στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία για την περίοδο μετά το 2027, με σκοπό τη μέτρηση της επιτυχίας, την ενίσχυση της συνεκτικότητας μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών δράσεων της ΕΕ και τον καθορισμό καλύτερων συνδέσεων μεταξύ των προτεραιοτήτων που ορίζονται στο σχέδιο δράσης και των στενότερων κριτηρίων αναφοράς·

28. καλεί την Επιτροπή και την ΕΥΕΔ να μεριμνήσουν για τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτώνκαι να λάβουν καλύτερα υπόψη τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων κατά την κατάρτιση και εφαρμογή της εξωτερικής πολιτικής της για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων διαβουλεύσεων με τοπικές φωνές που βρίσκονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στο επίπεδο εφαρμογής·

29. ζητεί σαφή ειδικό προϋπολογισμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στο μελλοντικό ΠΔΠ· τονίζει ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ πρέπει να προστατεύεται και για εξωτερική χρήση, και ότι ο προϋπολογισμός αποτελεί σημαντικό μοχλό για την επίτευξη μεγαλύτερου σεβασμού, από τις χώρες εταίρους, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών προτύπων· ζητεί, επομένως, να εισαχθεί κανόνας αιρεσιμότητας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στο νέο μέσο «Η Ευρώπη στον κόσμο» για τη χρηματοδότηση χωρών εταίρων εκτός ΕΕ·

30. καλεί τους θεσμικούς εταίρους της ΕΕ να διερευνήσουν νέους τρόπους ώστε να βελτιωθεί η λήψη αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία, και, όταν χρησιμοποιούνται πιο ευέλικτες προσεγγίσεις, όπως η προσέγγιση «Ομάδα Ευρώπη», να μεριμνήσουν για την επαρκή διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·

31. ζητεί να ενισχυθούν οι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τη χρήση σαφών κριτηρίων αναφοράς και παραδοτέων, ώστε να μπορεί η πρόοδος να οριοθετείται και να αξιολογείται σαφώς κατά τη διάρκεια κάθε αντίστοιχου γύρου διαλόγων·

32. ζητεί να ενισχυθεί η συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στη διαδικασία διαβούλευσης που οδηγεί στους διαλόγους· τονίζει, επίσης, την ανάγκη να συνεχίσει η ΕΕ να ασκεί πιέσεις ώστε να διεξαχθούν οι διάλογοι στην έδρα της ΕΕ· θεωρεί ότι η κοινωνία των πολιτών και οι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να διαδραματίζουν διακριτό ρόλο στην παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την υλοποίηση των στόχων αυτών·

33. καλεί την ΕΕ να επιδιώξει τη θέσπιση ευρωπαϊκών και διεθνών μέσων ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση στη δικαιοσύνη και σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα για τα άτομα τα οποία πλήττονται από επιχειρήσεις που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα· ζητεί την αποτελεσματική και διεξοδική εφαρμογή των ισχυόντων ενωσιακών κανόνων σχετικά με την υπεύθυνη εταιρική συμπεριφορά όσον αφορά τα ανθρώπινα, εργασιακά και περιβαλλοντικά δικαιώματα, όπως η οδηγία για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα[2] ή ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/3015

[2] Οδηγία (ΕΕ) 2024/1760 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την

σχετικά με την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας στην αγορά της Ένωσης[3]·

34. επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς το Συμβούλιο να εγκρίνει φιλόδοξη εντολή να συμμετάσχει η ΕΕ στις εν εξελίξει διαπραγματεύσεις για ένα νομικά δεσμευτικό μέσο των Ηνωμένων Εθνών που θα καθιστά τις εταιρείες υπόλογες για τις οικείες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το συντομότερο δυνατόν·

35. καλεί την ΕΕ να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της εργαλειοθήκης για την αντιμετώπιση των εκστρατειών παραπληροφόρησης εις βάρος της ΕΕ, ιδίως σε χώρες που λαμβάνουν σημαντική ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια από την ΕΕ και σε υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ χώρες·

36. ζητεί τη συστηματική εφαρμογή εκ των προτέρων και εκ των υστέρων αξιολογήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη συμπερίληψη ισχυρών ρητρών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών, οι οποίες θα υποστηρίζονται από ένα σαφές σύνολο σημείων αναφοράς και διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται σε περίπτωση παραβιάσεων· καλεί την Επιτροπή και την ΕΥΕΔ να διασφαλίσουν ότι οι ρήτρες για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες παρακολουθούνται ενεργά και επιβάλλονται αποτελεσματικά, και να βελτιώσουν την επικοινωνία με το Κοινοβούλιο όσον αφορά εκτιμήσεις και αποφάσεις σχετικά με την εν λόγω επιβολή· επαναλαμβάνει ότι, σε περίπτωση επίμονων παραβιάσεων των ρητρών για τα ανθρώπινα δικαιώματα από τις χώρες εταίρους της, συμπεριλαμβανομένων των χωρών του προγράμματος ΣΓΠ+, η ΕΕ θα πρέπει να αντιδρά γρήγορα και αποφασιστικά, μεταξύ άλλων αναστέλλοντας τις εν λόγω συμφωνίες εάν άλλες επιλογές αποδειχθούν αναποτελεσματικές·

37. ζητεί να δημιουργηθεί δικτυακή πύλη για τον χειρισμό καταγγελιών, στο πλαίσιο των εμπορικών και χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ, ενδεχομένως με προσαρμογή του ενιαίου σημείου εισόδου της Επιτροπής, ώστε να είναι δυνατή η υποβολή καταγγελιών που αφορούν τη μη συμμόρφωση με τις ρήτρες για τα ανθρώπινα δικαιώματα· τονίζει ότι η πύλη αυτή θα πρέπει να είναι προσβάσιμη, φιλική προς τον πολίτη, και διαφανής και ανοικτή στους πληγέντες πολίτες τρίτων χωρών·

38. επαναλαμβάνει την έκκλησή του να δοθεί προτεραιότητα στην καταπολέμηση της διαφθοράς ως παράγοντα που καθιστά δυνατές τις επιθέσεις κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας· καλεί επιτακτικά το Συμβούλιο να εγκρίνει επιτέλους ένα καθεστώς κυρώσεων κατά της διαφθοράς, κάτι που αποτελεί μακροχρόνια προτεραιότητα του Κοινοβουλίου·

39. επισημαίνει ότι, για να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απαιτείται ολοκληρωμένη αναθεώρηση ώστε να αντιμετωπιστεί το αυξανόμενο επίπεδο

εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα, και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 και του κανονισμού (ΕΕ) 2023/2859 (ΕΕ L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/3015 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2024, σχετικά με την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας στην αγορά της Ένωσης και την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 (ΕΕ L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

πολυπλοκότητας όσον αφορά τις διώξεις και την παρενόχληση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών απειλών και της διακρατικής καταστολής· ζητεί την εκτεταμένη χρήση της πράξης Magnitsky της ΕΕ (GHRSR) για την επιβολή κυρώσεων κατά ατόμων που διώκουν ή παρενοχλούν υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων υπερασπιστών των περιβαλλοντικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων εγγείου ιδιοκτησίας·

°

° °

40. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή, στην Αντιπρόεδρο της Επιτροπής/Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, στον Ειδικό Εντεταλμένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών, στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, στον γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, στον πρόεδρο της 80ής συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, στον πρόεδρο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, στον ύπατο αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στους επικεφαλής των αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Κάθε χρόνο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει τρεις ετήσιες εκθέσεις σχετικά με την εξωτερική πολιτική, την πολιτική ασφαλείας και άμυνας και την πολιτική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ.

Οι τρεις εκθέσεις αφορούν:

- την εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας – ετήσια έκθεση 2025 (με βάση την έκθεση του Ύπατου Εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας) – αρμοδιότητα της επιτροπής AFET,
- τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του θέματος – ετήσια έκθεση 2025 (με βάση την ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο) – αρμοδιότητα της υποεπιτροπής DROI, και
- την εφαρμογή της κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας – ετήσια έκθεση 2025 (με βάση την έκθεση του Ύπατου Εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας) – αρμοδιότητα της επιτροπής SEDE.

Οι εκθέσεις αυτές παρακολουθούν και αξιολογούν την εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και της κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας. Αποτελούν βασική συνιστώσα της συμβολής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά το ενισχυμένο δικαίωμα ελέγχου που παρέχεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από τη Συνθήκη της Λισαβόνας. Είναι σημαντικό το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να απαντά στις ετήσιες εκθέσεις που εκδίδονται από άλλα θεσμικά όργανα αμέσως μόλις δημοσιεύονται.

Η παρούσα έκθεση εστιάζει στις σημαντικότερες τάσεις όσον αφορά τις προκλήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, καθώς και στην αξιολόγηση των εργαλείων εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ που αποσκοπούν να διασφαλίσουν ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη της προωθούν και προστατεύουν την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η παρούσα έκθεση συμβάλλει στις εν εξελίξει προετοιμασίες για ένα νέο σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία για την περίοδο μετά το 2027, αξιολογώντας την υφιστάμενη εργαλειοθήκη της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας και παρέχοντας συστάσεις στα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ για την περαιτέρω ανάπτυξή της.